Український державний університет імені Михайла Драгоманова
природничий факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

МЕТЕОРОЛОГІЯ І КЛІМАТОЛОГІЯ

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія)
1-й семестр, 2026 рік вступу
денна форма навчання

Галузь знань
01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність
А4 Середня освіта
Освітній рівень *перший (бакалаврський)*

Назва кафедри та викладач / викладачі	*Кафедра географії* *Викладач: кандидат педагогічних наук, доцент Пологовська Юлія Юріївна* *Інформація про викладача на сайті факультету: https://prf.udu.edu.ua/kafedra-geografiyi/* *E-mail: y.y.pologovska@npu.edu.ua*
I. Основна мета/цілі навчання	формування системи знань з теоретичних основ сучасного землезнавства, про географічну оболонку як цілісний планетарний природний комплекс, розуміння загальних закономірностей будови, розвитку і функціонування географічної оболонки як цілісної системи
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	*Навчальна дисципліна обов'язкова* *Цикл професійної підготовки* *Шифр у навчальному плані: ПП2.04*
III. Обсяг навчальної дисципліни	*Кількість кредитів* — *3 кредити* *Загальна кількість годин* — *90* *Лекційні заняття* — *18* *Практичні заняття* — *16* *Самостійна робота* — *56*
IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	***Змістовий тематичний модуль 1. Будова і склад атмосфери. Радіаційний і тепловий режим атмосфери*** **Тема 1**. Теоретико-методичні та методичні аспекти метеорології і кліматології. Хімічний склад і будова атмосфери **Тема 2**. Сонячна, земна й атмосферна радіація. Радіаційний режим атмосфери

Тема 3. Тепловий режим земної поверхні та атмосфери.
Тема 4. Вода в атмосфері. Закономірності географічного розподілу складових водного балансу.
Тема 5. Атмосферний тиск та циркуляція атмосфери.
Тема 6. Синоптичний аналіз та прогноз. Місцеві ознаки погоди
Змістовий тематичний модуль 2. Основи кліматології
Тема 7. Клімат та чинники його формування. Класифікація кліматів. Мікроклімат.
Тема 8. Клімат та кліматичні ресурси України. Біоклімат
Детальні теми лекційних, практичних/семінарських занять, питання до заліку/іспиту, теми і завдання для самостійної роботи та інше містяться на курсі у Moodle:

V. Результати навчання

ПРН15*. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки.*
ПРН16*. Застосовує базовий понятєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення, географічну номенклатуру.*
ПРН17. *Знає та пояснює властивості, закономірності функціонування й розвитку географічної оболонки та географічного середовища, особливості їхньої просторової диференціації на глобальному, регіональному й локальному територіальних рівнях.*
ПРН18. *Володіє знаннями про основні механізми зародження та розвитку природних процесів і явищ у географічному середовищі, аналізує їх наслідки на різних просторових і часових рівнях.*
ПРН19. *Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.*
ПРН20*. Знає механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.*
ПРН22. *Демонструє уміння характеризувати природні регіони, ландшафти й біогеоценози, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик).*

VI. Порядок та критерії оцінювання

Форми і методи поточного контролю

Поточний контроль	*опитування (усні й письмові), доповіді, проєктні роботи (презентації, командні проєкти, есе), тренувальні онлайн-тести, тестові модульні контрольні роботи, географічна номенклатура*
Підсумковий контроль	*екзамен у 1 семестрі*

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру, 60. Максимальна кількість балів за екзамен – 40. Разом – 100 балів.

*До початку залікової сесії екзаменаційної сесії (якщо вивчення навчальної дисципліни завершується екзаменом) здобувач повинен набрати мінімум **35 балів**. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право складати залік чи екзамен. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він проходить ці навчальні дисципліни повторно на платній основі.*

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканом. Повторне складання може бути не більше двох

	разів: перший раз – викладачеві, другий раз – комісії. Якщо здобувач має більше 5-ти академзаборгованостей, він відраховується з університету. *Якщо здобувач не погоджується з оцінкою підсумкової атестації, він може в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. Положення про організацію освітнього процесу.* ***Критерії оцінювання*** ***Під час усних відповідей:*** *• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.* ***Під час виконання письмових завдань:*** *• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерних технологій, різних технічних засобів.* ***Рівень відповідності критеріям*** ***Творчий рівень (90 – 100 балів).*** *Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.* ***Високий рівень (80 – 89 балів).*** *Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.* ***Достатній рівень (70 – 79 балів).*** *Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.* ***Задовільний рівень (65 – 69 балів).*** *Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.* ***Низький рівень (60 – 64 балів).*** *Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.* ***Незадовільний рівень:*** ***35 – 59 балів з можливістю повторного складання.*** *Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;* ***0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.*** *Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.*
VII. Політика курсу	*Політика навчальної дисципліни базується на принципах академічної доброчесності та визначається сукупністю вимог, установлених для здобувачів вищої освіти в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова.* *Під час лекційних занять з метою діагностики рівня сформованості знань здобувачів вищої освіти застосовується бліц-опитування, а для активізації їх пізнавальної діяльності - пізнавальні та проблемно-орієнтовані запитання. На практичних заняттях передбачено виконання різних типів навчальних завдань, зокрема письмових робіт, проєктів, презентацій, а також роботу в малих групах з метою засвоєння навчального матеріалу та формування практичних умінь і навичок. Під час практичних занять студенти залучаються до таких видів діяльності: участь в обговоренні актуальних питань, пов'язаних із теоретичними та прикладними*

	проблемами відповідної галузі дослідження; підготовка та презентація результатів індивідуальних і групових дослідницьких робіт. Тематика завдань визначається на початку семестру, а графік їх представлення та захисту узгоджується заздалегідь. *Виконання практичних та індивідуальних завдань має здійснюватися з дотриманням принципів академічної доброчесності, зокрема вимог щодо самостійного виконання навчальних робіт, а також відповідати встановленим змістовим і формальним критеріям оцінювання.* *Обсяги, терміни та порядок відпрацювання навчальних занять і виконання завдань визначаються регламентом навчальної дисципліни. Відпрацювання пропущених занять здійснюється здобувачами вищої освіти у години консультацій викладача. Додаткове виконання або повторне виконання (перескладання) навчальних завдань допускається протягом двох тижнів після заняття, на якому відповідне завдання мало бути зараховано. У разі доскладання або перескладання навчальних робіт без наявності поважних причин порушення встановлених термінів та вимог, підсумкова оцінка за відповідну роботу може бути знижена.* *Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами:* *1) опитування (усне, письмове) – 3 бали;* *2) проєктна робота – 5 балів;* *3) тренувальні онлайн-тести – 5 балів;* *4) географічна номенклатура – 5 балів;* *5) тестові модульні контрольні роботи – 10 балів.*
VIII. Основні інформаційні ресурси	*Основна інформація з навчальної дисципліни викладена на освітній платформі Moodle: https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3873* 1. Архипова Л.М. Метеорологія і кліматологія. Конспект лекцій. Івано-Франківськ. Факел., 2010 р. 107 с. 2. Вальчук-Оркуша О.М., Ситник О.І. Метеорологія з основами кліматології: навч. посіб. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2015. 224 с. 3. Врублевська О.О., Катеруша Г.П., Гончарова Л.Д. Кліматологія: підручник. Одеса; Екологія, 2013. 344 с. 4. Коваленко Ю.Л. Метеорологія і кліматологія: конспект лекцій (для студентів 1 курсу денної та заочної форм навчання за спеціальностями 101 – Екологія та Технології захисту навколишнього середовища). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 5. Консевич Л.М., Адаменко Я.О. Конспект лекцій з курсу «Метеорологія і кліматологія»: електронний підручник. URL: http://chitalnya. nung.edu.ua/konspekt-lekciy-z-kursu- meteorologiya-i-klimatologiya.html 1. Метеорологічні прилади та вимірювання / Паламарчук Л.В., Шевченко О.Г. К.: Видавництво «Інтерконтиненталь-Україна», 2012. 123 с. 6. Нажмудінова О.М. Методичні вказівки для чергувань в Навчальному бюро погоди (НБП) з дисципліни «Синоптична метеорологія» для студентів III та IV курсів денної форми навчання. Одеса: ОДЕКУ, 2017. 30 с. 7. Настанова складання та оформлення аналізу карт погоди, аерологічних діаграм та радіолокаційних карт. Київ Український гідрометеорологічний центр, 2015. 41 с. 8. Решетченко С.І. Метеорологія та кліматологія: навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 220 с 2. Савельєв О. Г. Атлас хмар: Навчальний посібник. Запоріжжя, 2015. 20 с. 9. Сарапіна М.В. Метеорологія та кліматологія: текст лекцій. НУЦЗУ, 2016. 207 с. 10. Степаненко С.М. Динаміка та моделювання клімату: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса: Екологія, 2013. 204 с.

11. Степаненко С.М. Метеорологія і кліматологія. Одеса: ТЕС, 2010. 534 с.
12. Тюленєва В.О., Козій І.С. Основи метеорології і кліматології: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2014. 210 с.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри _____протокол №___ від _____